

28. november 2014

Att.: Zoheeb Iqbal
Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Fødevarestyrelsen
Stationsparken 31-33
2600 Glostrup

Vedr. høring om forslag til lov om ændring af dyreværnsloven og lov om dyrlæger.

Det Dyreetiske Råd har modtaget en henvendelse fra Fødevarestyrelsen dateret d. 31. oktober 2014 vedr. høring om forslag til lov om ændring af dyreværnsloven og lov om dyrlæger (J.nr.: 2014-14-30-00006/ZOIQB, 2014-15-30-000/MEHUL og 26826/CEHL). Det Dyreetiske Råd har følgende bemærkninger.

Forbud mod seksuel omgang med dyr

Fødevareministeriet foreslår, at der indføres et forbud mod seksuel omgang med dyr samt det at foretage seksuelle handlinger med dyr, uanset om handlingen konkret påfører dyret skade eller lidelse. Det Dyreetiske Råd skitserer herunder indledningsvis de relevante hovedkonklusioner i Rådets udtalelse om seksuel omgang med dyr fra 2006. Derefter følger de nuværende medlemmers overvejelser i relation til ministeriets forslag. Det Dyreetiske Råds nuværende medlemmer er ligesom i 2006 delte i spørgsmålet om, hvorvidt der er behov for et forbud mod seksuel omgang med dyr, der rækker ud over de aktiviteter, hvor dyret lider overlast. Størstedelen af Rådets nuværende medlemmer er på linje med hovedudtalelsen fra 2006 og peger desuden på potentielle problemer ved forslaget, som det er præsenteret i høringsmaterialet. To af Rådets nuværende medlemmer er på linje med mindretalsudtalelsen fra 2006 og bakker dermed op om forslaget.

Alle Det Dyreetiske Råds nuværende medlemmer er enige om, at den offentlige og politiske debat om et forbud mod seksuel omgang med dyr også sætter fokus på, i hvor høj grad dyr generelt skal beskyttes mod menneskers interesser. Rådet vil derfor gerne opfordre til, at de argumenter, der fremføres i spørgsmålet om seksuel omgang med dyr, fremover også indgår i overvejelser omkring eventuel overlast, dyrenes mulighed for at vælge fra, respekt for integritet og lignende ved offentlig og politisk debat om andre former for hold og brug af dyr, der i dag er både lovlige og alment accepterede. Rådet tænker her fx på de formål, der er med dyrehold, de vilkår, dyr holdes under, og de kirurgiske og andre procedurer, som dyr udsættes for, både i forbindelse med husdyrproduktion, ved privates hold af familiedyr og ved andre former for brug af dyr, og som på tilsvarende vis kan udfordres. Rådet mener i forlængelse heraf, at den aktuelle debat dermed også lægger op til mere generelle overvejelser om, hvad der skal være strafbart, og hvilket omfang en given straf skal have, når det kommer til menneskers hold og brug af dyr.

Det Dyreetiske Råds udtalelse i 2006 om menneskers seksuelle omgang med dyr

Det Dyreetiske Råd udtalte sig i 2006 om menneskers seksuelle omgang med dyr. Udtalelsen blev udarbejdet på en anmodning fra Justitsministeriet om at udtale sig om menneskers seksuelle omgang med dyr, herunder om det var Rådets opfattelse, at der burde indføres regler herom, der går

videre end dyreværnslovens bestemmelser. Rådets medlemmer var enige om, at de eksisterende regler i dyreværnsloven var tilstrækkelige til at beskytte dyrene i det omfang, at de måtte lide overlast ved sådanne aktiviteter, men udtalelsen var delt i relation til, om der er behov for lovgivning, der beskytter dyrene mod de seksuelle aktiviteter som sådan. Et flertal af Rådets medlemmer fandt således ikke, at der var væsentlige begrundelser for en lovgivning, der generelt forbyder privatpersoners seksuelle omgang med deres egne dyr, forudsat at øvrig lovgivning om bl.a. dyreværn er overholdt. Medlemmerne baserede denne konklusion på, at der allerede i den gældende dyreværnslov er taget højde for de situationer, hvor dyrene lider overlast, og at i de situationer, hvor dyret ikke lider overlast, er der et tungvejende modsatrettet hensyn til at udvise respekt overfor andre menneskers seksuelle præferencer og en seksuel minoritet. Disse medlemmer understregede i forlængelse af ovenstående, at seksuel omgang med dyr kan indebære en risiko for, at dyrene lider overlast og påpegede, at der kunne være behov for at vurdere, om den eksisterende relevante lovgivning bliver brugt i tilstrækkeligt omfang. Medlemmerne fremhævede desuden, at der kan være behov for tiltag, som forbyder eller på anden måde forhindrer, at seksuel omgang med dyr kan foregå i organiseret eller kommercielt regi som fx sex-shows, udlejning, bordeldrift eller produktion af pornografi. Rådet antog her, at selv om dyrene ikke nødvendigvis lider overlast ved aktiviteterne, er der en øget risiko for, at hensyn til dyrene tilsidesættes, når der er økonomiske interesser involveret. Rådets medlemmer fandt endvidere, at brug af dyr i denne sammenhæng afspejler en mangel på respekt for dyrenes integritet.

Et af Rådets medlemmer afgav en mindretalsudtalelse med ønske om et forbud mod seksuel omgang med dyr, uanset om dyret lider overlast. Dette medlem fandt sådanne aktiviteter dybt krænkende for dyrets værdighed og integritet og pegede på, at der bør fastsættes regler for seksuel omgang mellem mennesker og dyr, ligesom det er tilfældet for anden seksuel omgang mellem uligeværdige partnere. For dette medlem vejede hensynet til respektfuld omgang med dyr tungere end hensynet til seksuelle minoriteter. Dette medlem pegede endvidere på vigtigheden af, at et samfund gennem lovgivning signalerer, hvad der er rigtigt og forkert, og udtrykte en forventning om, at et forbud ville have en dæmpende effekt på trangen til at eksperimentere seksuelt med dyr.

Det Dyreetiske Råds bemærkninger til indeværende høring

I udtalelsen i 2006 henledte de daværende medlemmer opmærksomheden på, at er tale om en meget kompleks problemstilling, og at det tager tid både at indsamle og reflektere over informationerne om dette emne. De opfordrede derfor til, at andre, der ønsker at beskæftige sig med dette emne, forud for deres stillingtagen sætter sig grundigt ind i den tilgængelige viden på området som et led i deres stillingtagen. Det Dyreetiske Råds nuværende medlemmer har ikke i forbindelse med denne høring haft mulighed for at undersøge og drøfte emnet med samme grundighed, som Rådet gjorde i 2006. Der er dog, så vidt Rådet er orienteret, ikke væsentlig ny forskningsbaseret viden på området. Rådet henviser derfor til udtalelsen om seksuel omgang med dyr for en nærmere redegørelse for vidensgrundlaget for dette høringssvar. Et af Rådets medlemmer, der er kontorchef i Fødevareministeriet (som via Fødevarestyrelsen har udsendt høringen), har valgt at stå uden for udarbejdelsen af høringssvaret.

Størstedelen af Det Dyreetiske Råds medlemmer er på linje med hovedudtalelsen fra 2006 og tilslutter sig ikke et generelt forbud. Disse 9 medlemmer understreger, at de personligt tager afstand fra seksuel omgang med dyr, og at deres stillingtagen ikke skal tages som udtryk for, at de bifalder sådanne aktiviteter. For disse medlemmer er det imidlertid afgørende, om der er et skadshensyn at overveje i relation til dyret. Disse medlemmer deler bekymringen over visse seksuelle aktiviteter, der uden tvivl strider mod at udvise omsorg for dyret, og som medfører overlast, men henviser til

den beskyttelse, der ligger i den nuværende dyreværnslov. De situationer, hvor der måtte være tvivl om, hvorvidt et dyr har lidt overlast, finder disse medlemmer bør håndteres ved konkrete vurderinger af fagkyndige personer. Situationer, hvor dyrene ikke lider overlast, finder disse medlemmer ikke grund til at forbyde i medfør af dyreværnsloven. Disse medlemmer forventer ikke, at et generelt forbud reelt vil beskytte dyrene bedre end tilfældet er i dag, og de tilslutter sig i stedet anbefalingen i udtalelsen fra 2006 om, at der kan være behov for at bruge den eksisterende lovgivning bedre. To af medlemmerne finder dog her, at selv om der ikke synes at være et skadehensyn at overveje i relation til dyret, og de dermed ikke ser grund til et generelt forbud, så er de heller ikke decideret imod, at et sådant forbud indføres. De øvrige syv medlemmer finder, at når der ikke er et skadehensyn i relation til dyret, taler andre argumenter imod at indføre et generelt forbud. Disse medlemmer finder det betænkeligt, at samfundet lovgiver alene på baggrund af, hvad nogle finder moralsk anstødeligt, og anser det ikke for berettiget, at dyreværnsloven skal beskytte dyr mod at kunne udleve deres egen seksuelle drift, hvis den rettes mod mennesker. Desuden tvivler disse medlemmer på, at det, som det fra nogle sider fremføres, rent juridisk vil blive lettere at håndtere sager om seksuel omgang med dyr. Efter medlemmernes opfattelse er det muligt, at man ved et generelt forbud kan undgå visse problemer i relation til at løfte en bevisbyrde, men man kan samtidig få nye problemer i forhold til at vurdere, hvornår loven er overtrådt, jf. de konkrete bemærkninger herunder til høringsforslaget. Endelig peger disse medlemmer på, at et generelt forbud kan medføre omkostninger for samfundet til at skulle håndtere sager, hvor ingen har lidt skade. Eftersom ressourcerne hos de relevante myndigheder formodentlig er begrænsede, finder disse medlemmer, de tilgængelige ressourcer kan bruges bedre på sager, hvor dyr rent faktisk har lidt overlast. Et generelt forbud kan derudover også have både menneskelige og økonomiske omkostninger for personer, der ikke har forvoldt skade på dyr.

Det bemærkes i høringsmaterialet, at det foreslåede forbud også vil omfatte kommercielle aktiviteter som fx fremstilling af pornografi, udlejning og lign. Der henvises her bl.a. til Rådets anbefaling i 2006 om et forbud eller lignende, der forhindrer seksuel omgang med dyr i organiseret eller kommercielt regi. De nuværende medlemmer deler den bekymring, der blev givet udtryk for af medlemmerne i 2006, og bakker derfor op om initiativet til at forbyde seksuel omgang med dyr i organiseret eller kommercielt regi.

Med hensyn til det konkrete forslag om et generelt forbud peger medlemmerne på nogle potentielle problemområder i det indeværende udkast, og som det er uddybet i bemærkningerne. Medlemmene ser et behov for en mere præcis definition og afgrænsning af, hvilke handlinger, der er omfattet af forbuddet. Det er fx uklart, om bestemmelsen er overtrådt, hvis handlingen alene vækker, stimulerer eller tilfredsstiller dyrets seksuelle drift. Dermed er det fx uklart, om den person kriminaliseres, som ikke hurtigt nok fjerner en hanhund, der parrer sig med et menneskeben, eller som imødekommer invitationen fra en brunstig hunkat, der gerne vil stryges ned ad ryggen. I relation til de konkrete handlinger er det endvidere uklart, om det alene er dyrs orale stimulation af menneskers kønsorganer, der er forbudt, eller om forbuddet også omfatter dyrets orale stimulation af menneskers andre erogene zoner. Endelig er det uklart om handlinger, der ikke i udgangspunktet forekommer seksuelle, men som i individuelle tilfælde vækker menneskers seksuelle drifter, er omfattet.

Medlemmerne bemærker, at der i udkastet er søgt at tage højde for, at handlinger med et veterinært eller zooteknisk formål er undtaget fra forbuddet. Fokus i bemærkningerne er imidlertid rettet mod situationer, hvor dette foregår i en professional sammenhæng, hvor der er tale om samfundsnyttig virksomhed, og hvor det foregår under kontrollerede forhold og udføres af personer med særlige

kompetencer. Medlemmerne mener, at det bør præciseres, at undtagelsen også omfatter privatpersoner, der udfører hygiejnemæssig og anden sundhedsmæssig pleje af dyrs kønsorganer og analregion. I relation til produktion af film og fotos, hvor mennesker foretager seksuelle handlinger med dyr, mener medlemmerne, at det endvidere bør præciseres, at instruktionsmateriale til ovenstående formål, er undtaget.

Endelig peger medlemmerne på det problematiske i at lovgive ud fra, hvad et menneske oplever, og dermed efterfølgende at skulle afgøre, om en handling vækker et menneskes seksuelle drift. Medlemmerne finder det her afgørende, hvordan dyret påvirkes af den pågældende handling, og ikke hvad mennesket har oplevet i den forbindelse. Skulle man beslutte sig for at indføre et forbud, anbefaler medlemmerne, at lovgivningen rettes mod konkrete handlinger og ikke mod motivet for handlingerne. Medlemmerne foreslår videre, at der ved en sådan tilgang fokuseres på forhold, der øger risikoen for, at dyret lider overlast, fx om dyret penetreres, om det er i brunst (for hundyr vedkommende), samt hvilke størrelsesforhold der gør sig gældende, ikke bare i relation til størrelse af kønsorganer men også til kropsstørrelse generelt.

To af Rådets medlemmer er på linje med mindretalsudtalelsen fra 2006 og bakker op om forslaget om et generelt forbud. Disse medlemmer anerkender, at dyr ikke nødvendigvis lider overlast ved de seksuelle aktiviteter men mener, at sandsynligheden for at de lider overlast, og at de ikke frivilligt indgår i de seksuelle aktiviteter, er betydelig. Disse medlemmer finder videre, at der også er andre argumenter, der taler for et generelt forbud. Væsentlige hensyn for disse medlemmer er, at et generelt forbud beskytter dyrs integritet i relation til menneskers seksuelle ønsker, og at samfundet dermed markerer en holdning til denne form for brug af dyr både over for samfundets borgere og over for omverdenen. Endelig har disse medlemmer en forventning om, at et forbud vil have en præventiv effekt, og at når seksuel omgang med dyr alligevel finder sted, vil det være lettere at løfte bevisbyrden i forhold til, om en seksuel handling har fundet sted, end det vil være i forhold til, om handlingen har ført til, at dyret har lidt overlast.

Regler om avl af familie- og hobbydyr

Med henvisning til anbefalinger fra arbejdsgruppen om avl foreslår ministeriet at indsætte en bemyndighedsbestemmelse, der giver ministeren mulighed for at fastsætte regler om avl af familie- og hobbydyr. Reglerne vil derefter kunne fastsættes i en bekendtgørelse.

Det Dyreetiske Råd har ved flere lejligheder udtalt sig om avl af familie- og hobbydyr. I Udtalelse om avl af dyreracer, hvor fødselsvanskeligheder vil forekomme hyppigt (1998), bemærkede Rådet, at overvejelserne omkring avl af dyreracer, der med stor sandsynlighed kun kan føde ved kejsersnit, ikke kun angik Belgisk Blåhvidt kvæg, som udtalelsen tog udgangspunkt i, men også fx visse hunderacer. Det Dyreetiske Råd konkluderede her, at det er etisk uacceptabelt at avle på dyr, hvor hyppige fødselsvanskeligheder kan forudses. I Udtalelse om avl af hunde og katte (1999) drøftede Rådet både problemer i relation til avlsmål (fx overtypning) og til arvelige sygdomme. Rådet konkluderede her, at det er etisk uacceptabelt at foretage avl, som kan forudses at give anledning til lidelsesvoldende sygdom, væsentlig nedsat funktionsevne eller andre problemer, der har en negativ indflydelse på dyrenes livskvalitet. Rådet pegede i den forbindelse på, at både udstillingsdommere, opdrættere, specialklubber, hvalpe- og killingekøbere samt dyrlæger bærer ansvaret for at fremme en positiv udvikling på området. I Udtalelse om familie- og hobbydyr (2008) fandt Rådet anledning til at minde om anbefalingerne fra 1999 og pegede på, at Sverige havde indført regler vedrørende avl af hunde og katte.

Rådet henlede i udtalelsen i 2008 samtidig opmærksomheden på, at problemer med arvelige sygdomme og overtypning også er iagttaget ved avl på andre dyrearter. Rådets anbefalinger i relation til avl af hunde og katte blev derfor udbredt til at omfatte avl af familie- og hobbydyr generelt. Rådet gav udtryk for, at man gerne så, at problemerne i den danske avl af hunde, katte og andre familie- og hobbydyr forebygges og løses ved, at opdrættere tager ansvaret på sig og sikrer, at kun sunde dyr anvendes i avlen. Rådet lagde dermed op til i første omgang at søge at forebygge og løse problemerne ad frivillighedens vej, men Rådet indskærpede samtidig, at lovmæssige tiltag kan blive nødvendige.

Det er således over 15 år siden, at Det Dyreetiske Råd første gang pegede på problemer i relation til avl af hunde og senere også i relation til andre familie- og hobbydyr. Rådet noterer, at arbejdsgruppen om avl i 2013 har peget på mange af de samme problemer, som Rådet tidligere har identificeret. Rådet kan således konstatere, at problemerne ikke er løst ad frivillighedens vej. Det Dyreetiske Råd kan på den baggrund tilslutte sig forslaget om at indsætte en bemyndighedsbestemmelse, der giver ministeren mulighed for at fastsætte regler om avl af familie- og hobbydyr, og hilser velkomment, at ikke blot hunde og katte, men alle familie- og hobbydyr kan være omfattet af sådanne regler.

Forbud mod salg af hunde på markeder

Det foreslås at indføre et forbud mod salg af hunde på markeder. Det Dyreetiske Råd drøftede i udtalelsen om familie- og hobbydyr også salg af familie- og hobbydyr på markeder (Udtalelse om hold af familie- og hobbydyr, 2008). Rådet var her blevet gjort bekendt med, at dyrenes behov på sådanne markeder ikke altid tilgodeses, og Rådet fandt derfor grund til at påpege behovet for at skærpe tilsynet med bl.a. markeder og eventuelt revidere reglerne. Rådet anbefalede videre, at salg af dyr på markeder bør være omfattet af kravet om udlevering af en pasningsvejledning.

Det Dyreetiske Råd deler ministeriets bekymring for, at der ved salg af hunde på markeder er risiko for impulskøb, hvor ejeren efterfølgende ikke kan løfte opgaven med risiko for, at der opstår dyrevelfærdsmæssige problemer. Rådet mener imidlertid ikke, at denne bekymring er begrænset til salget af hunde. Rådet foreslår derfor, at katte, og muligvis andre dyr, også bør være omfattet af forbuddet. Rådet vil endvidere gerne gentage anbefalingen fra 2008 om at skærpe tilsynet med markeder, og i det omfang at salg af dyr fortsat er tilladt, om at der også her stilles krav om udlevering af en pasningsvejledning ved salg af dyr.

Ny rådsstruktur

Det Dyreetiske Råd har valgt alene at forholde sig til den del af forslaget, der vedrører Det Dyreetiske Råd. Det Dyreetiske Råd har tidligere været inddraget i ministeriets overvejelser omkring en ny rådsstruktur. De betragtninger, som Rådet tidligere har givet udtryk for og som er relevante i indeværende høring, har dannet grundlag for de nedenstående bemærkninger.

Det Dyreetiske Råds medlemmer finder, at afdækningen af de værdimæssige aspekter i dyreværnsspørgsmål er af stor betydning for at forstå de bekymringer, som dyreværnsspørgsmål rejser, samt for at sætte fokus på mulige løsninger. Da Rådet udover den strukturerede drøftelse af etiske aspekter på et fagligt grundlag også samler meget forskellige interessenter omkring samme bord, mener Rådet at kunne bidrage til at løfte diskussioner om dyrevelfærd. Det fremgår af

høringsmaterialet, at Det Dyreetiske Råd efter Fødevareministeriets opfattelse ved de etiske overvejelser adskiller sig fra de øvrige instanser, som ministeriet kan søge rådgivning hos. Det Dyreetiske Råd deler denne opfattelse og understreger vigtigheden af at sikre, at netop den etiske dimension af Rådets arbejde fortsat er i fokus, da det især er i relation hertil, at Rådet ser sin styrke som bidragsyder i den politiske rådgivning og offentlige debat. Det Dyreetiske Råd vil dog samtidig også gerne pege på, at Rådets solide forankring af drøftelserne i en faglig basis kombineret med evnen til at adskille faktuelle og etiske spørgsmål i drøftelserne formodentlig har medvirket til at give Rådets udtalelser vægt. Rådet mener derfor, at det er vigtigt fortsat at sikre, at Rådets drøftelser så vidt muligt foregår på et solidt fagligt grundlag.

I forslaget lægges op til, at Det Dyreetiske Råds opgaver præciseres i forhold til at rådgive ministeren ved fastsættelse af regler om dyreværn. Rådets medlemmer ser meget gerne, at Rådet sideløbende med drøftelser af overordnede emner kan blive inddraget ved fastsættelse af regler om dyreværn, og at Rådets kompetencer dermed kan bidrage til belysning af emner med relevans for ministerens overvejelser.

Høringsforslaget lægger endvidere op til, at Det Dyreetiske Råds opgaver udvides i forhold til at kunne varetage informations- og debatskabende aktiviteter. Det Dyreetiske Råd får ofte henvendelser fra borgere, der ønsker information om dyrevelfærd og dyreetik. Rådet har på nuværende tidspunkt ifølge sit kommissorium ikke nogen formidlingsforpligtelser og har dermed ikke udarbejdet fx undervisningsmateriale til skoleelever. Rådet kan derfor blot henvise til de udarbejdede udtalelser. Rådet bliver samtidig ofte opfordret til at være mere udadvendt, og Rådets medlemmer ser gerne et større engagement i relation til offentligheden, fx gennem udarbejdelse af informationsmateriale, brug af elektroniske medier og afholdelse af offentlige debatarrangementer. Det Dyreetiske Råd finder det derfor meget positivt, at der åbnes for, at Rådet kan få en mere debatskabende og formidlingsorienteret profil.

Det Dyreetiske Råd påtager sig således meget gerne de foreslåede yderligere opgaver. Rådet må dog samtidig bemærke, at der på nuværende tidspunkt ikke er afsat sekretariatsmæssige ressourcer til at understøtte dette. Rådet påpeger derfor, at det er nødvendigt at sikre, at der tilføres ressourcer, der står i rimeligt forhold til de nye opgaver, som ministeriet ønsker, at Rådet varetager. Rådet ser fortsat udarbejdelse af udtalelser og høringssvar som sine primære opgaver, og hvis der bliver behov for at prioritere ressourcerne, bør debatskabende og formidlingsaktiviteter derfor, efter Rådets opfattelse, komme i anden række.

Endelig nævnes det i høringsmaterialet, at det er hensigten at udarbejde en forretningsorden for Det Dyreetiske Råd. Rådet hilser forslaget velkommen og står gerne til rådighed med bidrag til udarbejdelsen af denne.

Klagebestemmelse

Det Dyreetiske Råd har ingen bemærkninger til dette.

Med venlig hilsen,

Stine B. Christiansen
Sekretariatsleder